

TEDENSKESLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto VIII.

V Ljubljani, dne 15. decembra 1932.

50. šteč.

General Vladimir Cukavac novi poveljnik dravske divizije

Divizijski general g. Bogoljub Ilč je te dni izročil posle svojemu nasledniku, vršilcu dolžnosti komandanta dravske divizije g. generalštabnemu brigadnemu generalu Vladimiru Cukavcu in se z nedeljskim opoldanskim brzovlakom odpeljal na svoje novo službeno mesto v Boki Kotorški. Ob tej priliki so se od uglednega in splošno priljubljenega vojaškega dostojanstvenika in njegove gospe še enkrat poslovili zastopniki vojaških in civilnih oblastev.

Novi poveljnik dravske divizije g. general Vladimir Cukavac je, kakor smo že poročali, na glasu odličnega vojaškega strokovnjaka, o čemer priča tudi njegova lepa kariera, saj je star komaj 48 let. Doma je iz Valjeva. Ko je po dovršeni vojni akademiji služboval več let pri četi, je vstopil še v višjo akademijo, ki jo je absolviral tik pred balkansko vojno. Udeležil se je v dolgih letih balkanske in svetovne vojne nešteti bitki in spopadov in si priboril več visokih vojaških odlikovanj, med njimi dve zlati kolajni za hrabrost.

Po vojni je bil g. Cukavac dve leti bataljonski komandant, l. 1921. pa je bil v činu podpolkovnika prevečen v generalni štab. Zavzemal je nato več važnih in odgovornih položajev in bil med drugim naš vojaški ataše v Sofiji, načelnik štaba kraljeve garde in načelnik generalštabnega oddelka vojnega ministrstva. Postal je med tem brigadni general in je bil lani in letos pomočnik inspektorja državne obrambe, dokler ni bil pred tedni imenovan za vršilca dolžnosti komandanta dravske divizije. To svoje odlično, a odgovorno in važno mesto je, kakor smo že v uvodu omenili, pred nekaj dnevi nastopil.

Šestdesetletnica narodnega delavca

Alojzij Peterlin Batog se je rodil 13. decembra 1872 v Kamniku. Mati revnega kmečkega rodu s hrabov, oče pa premožen kamniški meščan ter po vsem Gorenjskem in Spodnjem štajerskem znani in v cerkvenih krogih priljubljeni zlatar, srebrar in papar. Ni skoraj cerkve na Gorenjskem in v Savinjski dolini brez kakega njegovega dela. Lojze je bil prvelec. Ljudsko šolo je obiskoval v Kamniku, potem ga je pa oče poslal v Ljubljano na gimnazijo. Maturiral je 1894. — že v vojaški suknji. Drugo leto je materi na ljubo stopil v goriško semenišče ter 1898 bral novo mašo — pol leta po materini smrti. Skoraj dvajset let je pastiral po raznih krajih Istre, razpad Avstrije ga je pa dohitel kot vojnega kurata na italijanski fronti na Tirolskem. Nazaj v zasedeno ozemlje ni mogel več, v ljubljanski škofiji pa ni bilo zanj mesta. Po nasvetu prijateljev je napravil še maturo na učiteljsko instopil v učiteljsko službo, letos pa je tudi diplomiral na filozofski fakulteti Aleksandrove univerze. Zdaj je učitelj na meščanski šoli v Škofji Loki.

Pesnikovati je začel Batog zelo zgodaj, najprej seve v Kržičevem »Vrtcu« in »Angelčku«, leta 1890 ga pa že srečamo v »Ljubljanskem Zvonu«. Kot semenišnik je priobčeval pesmi v dunajski »Zorici«.

Izšel je iz Cimpermanove šole, kjer se je posebno pazilo na pravilnost ritma in rime. S pokojnim Štefeto, dr. Dergancem, Drenikom in še s par drugimi je ustanovil dijaško literarno »Zadrugo«, člani so bili najboljši pisatelji in pesniki mlajše generacije, kakor Kette, Murn, Cankar, Zupančič, Silvín Sardenko, Kraigher in drugi. V Istri je utihnil za dolgo, šele po prevratu se je začel spet oglašati po raznih listih in revijah. Leta 1929. je izšla zbirka njegovih pesmi »Pot za goró«, letos pomladi so pa igrali v Kamniku z lepim uspehom njegovo dramo »Solncez«. Tudi kot prosvetni delavec izven šole se udeležuje. Posebno priljubljena so njegova predavanja o prirodopisnih vedah v Ljubljanskem radiu.

Priznanje našemu rojaku učenjaku

Minister ja prosveto je imenoval za rednega profesorja primerjalnega jezikoslovja dr. K. Oštirja, enega od desetih največjih jezikoslovcev na svetu. Profesor Oštir je šaleški rojak iz št. Ilja, kmetski sin, ki se rad spominja na svoja mlada leta, ko je še kot dijak doma delal. Pozneje se je sam preživljal. Govori 16 jezikov. Ostal pa je skromen in domač kljub svoji učenosti.

Slika desno:

Andrej Žmavec častni občan kapelski

Občina Kapele pri Brežicah je imenovala svojega rojaka And. Žmavca direktorja vinar. in sadjarske šole v p. v Mariboru, v priznanje njegovih zaslug na narodnogospodarskem polju za svojega častnega občana. Častno diplomu mu je izročila na izredno slovesen način v zvezi s priščno domačo proslavo obletnice narod. uedinjenja 27. novembra.

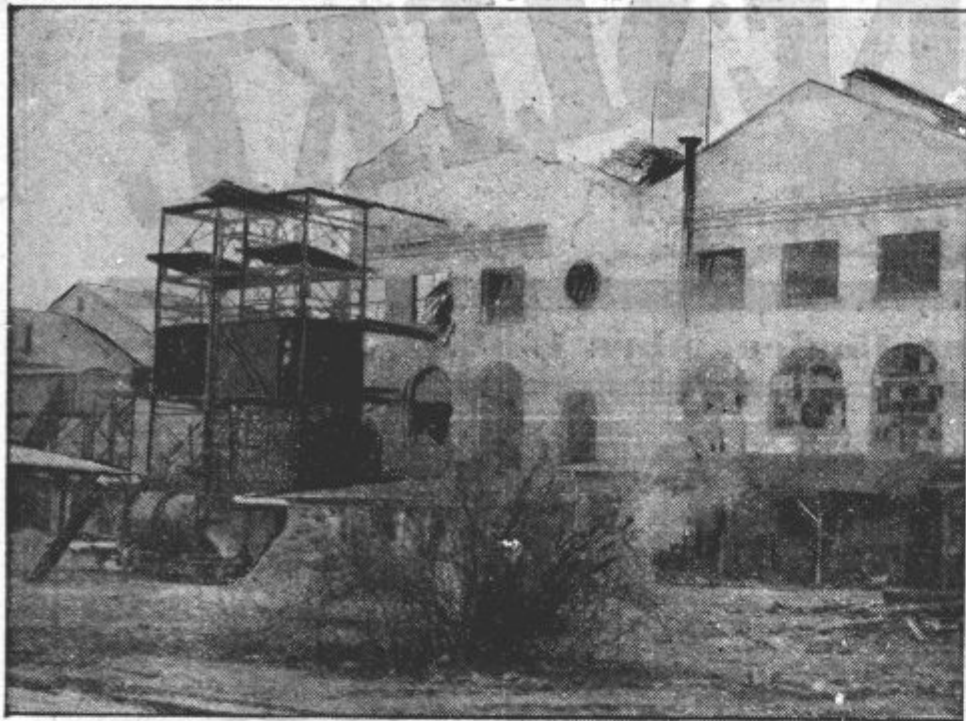

Ivan Sorčan 80-letnik

Hrastniški upokojeni nadučitelj g. Ivan Sorčan dovrši te dni 80. leto svojega narodni prosveti in njegovi blaginji posvečenega življenja. Vse prosvetne in dobrodelne, hrastniške ustanove so tesno zvezane z njegovim delovanjem in ustanovljene z velikimi njegovimi zaslugami. Šolo je vodil gosp. Sorčan 36 let, gasilcem, ki ga s ponosom prištevajo med svoje častne člane, pa je opravljal tajniške posle 40 let. Mnogim čestitkam k njegovemu jubileju se pridružujemo z željo, da bi usoda podaljšala v miru in sreči njegovo življenje do skrajnih mej.

Strašna eksplozija plina

Pogled na prizorišče v Premnitzu

Pretekli teden se je primerila v Premnitzu pri Rathenowu velika eksplozija v ondotni tvornici barv. Imenovani kraj je tvorniška naselbina, ki šteje kakšnih 2000 prebivalcev, večinoma delavcev z družinami. IG Farbenindustrie izdeluje tu v svojih objektih anorganske kemikalije, umetno svilo, bakreno svilo in slične produkte.

V sredo se je začelo delo kakor navadno ob delavnikih. Okoli devete ure je neki ključavničar naročil pomočnikom, naj odnesejo v tvornico posodo s kisikom. Storili so kakor jim je bilo ukazano, a medpotoma jim je posoda s kisikom padla iz rok ter se razpočila in povzročila eksplozijo s strašnim učinkom.

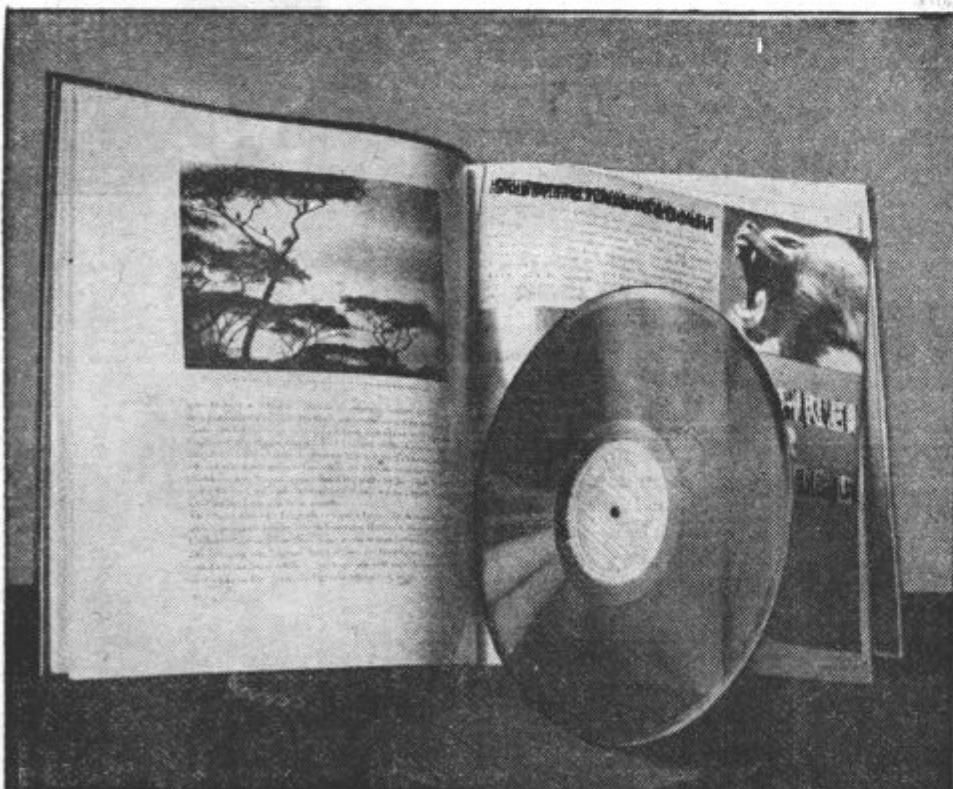
Eksplozija je bila tako močna, da je raztrgala prednji zid poslopja. Ker je pri tem streha izgubila oporo, se je udrla in napušč zgrmel na tla. Potegnil je s sabo in pokopal pod seboj več ljudi, ki so bili tedaj v uničenih prostorih.

Pok, ki se je razlegel ob začetku nesreče, je bil tako močan, da so ga čuli daleč naokoli. Zemlja se je stresla na daljavo več kilometrov, šipe v oknih so zažvenketale, v nekaterih hišah blizu tvornice so popadali s sten predmeti. Celo vlak na bližnji postaji, ki je bil v trenutku nesreče pripravljen na odhod, se je ustavil in nadaljeval šele ko se je pokazalo, da ni zanj nobene nevarnosti.

V tvornici je nastala po eksploziji nepopisna zmeda. Sirene sosednih objektov so takoj začele tuliti in opozarjati delavstvo, naj se reši. Delavci so hrumoma stekli iz tovarne, tudi prebivalstva se je polastila ilna zaprepačenost. Ravnateljstvo tvornice je takoj velelo zapreti vrata in vest o nesreči se je bliskovito razširila med ljudstvom. V pičli četrti ure so pridirjali stražniki in gasilci v avtomobilih, ki so s kordonom zaprli prizorišče katastrofe in uvedli preiskavo.

Glavni tvorniški objekt se je v notranjosti sesul na kup. Izpod razvalin so prihajali obupni kriki ranjenih ponesrečencev. Uboge delavce je eksplozija raztrgala na kose, tako da niso mogli ugotoviti kateremu pripadajo posamezni odtrgani udi. Po dosedanjih ugotovitvah je obležalo pod razvalinami razdejanega tvorniškega objekta sedem mrtvih, štirje pa so bili hudo ranjeni. Vendar to število ni popolno in se je bati, da se bo še povečalo. Tvornica je ob času nesreče zaposlovala 1850 moči.

„Zvočna knjiga“

Ravnatelj živalskega vrta v Berlinu dr. Heck je napisal delo o lovu na divje živali v Afriki. Delo je posebnost svoje vrste, kajti gramofonska plošča, ki se lahko navije, ponazarja glasove zveri, tako da dobi bravec neposreden vtis življenja v afriškem pragozdu.

500 let star zvonik

Stolp cerkve sv. Štefana na Dunaju, ki je bil zgrajen l. 1432., obhaja letos petstoletnico svojega obstoja.

Slika desno:

Spomenik bratom Wrightom

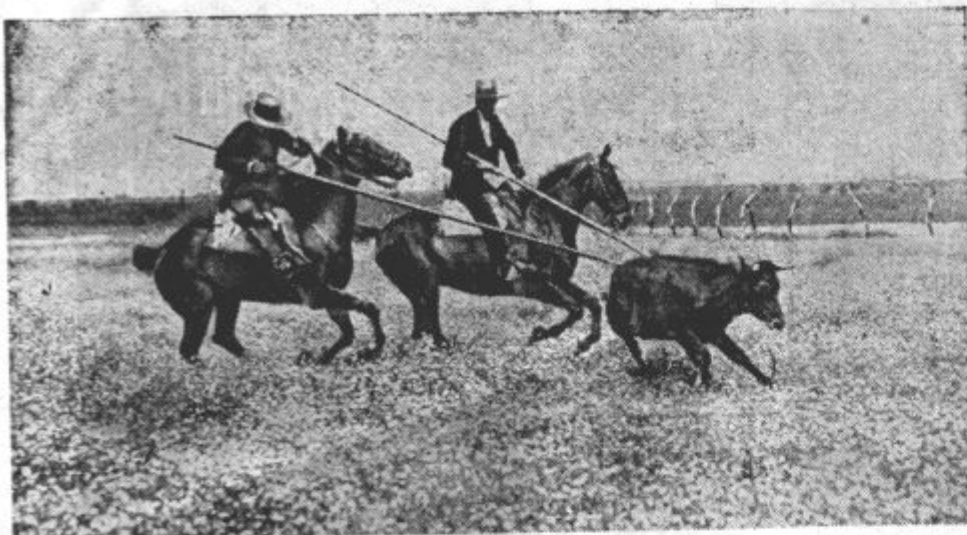
V Kitty Hawk, kjer sta brata Wrighta l. 1903. delala prve letalske poskuse, bo odkrila Amerika svojima sinovima spomenik, ki ga prikazuje ta slika.

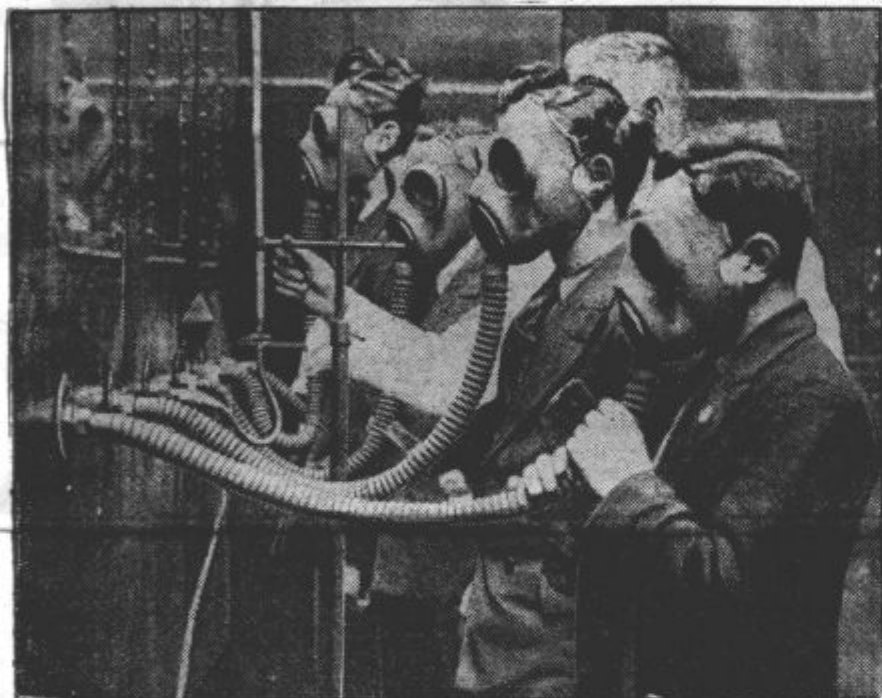
Švedski otroci v narodnih nošah

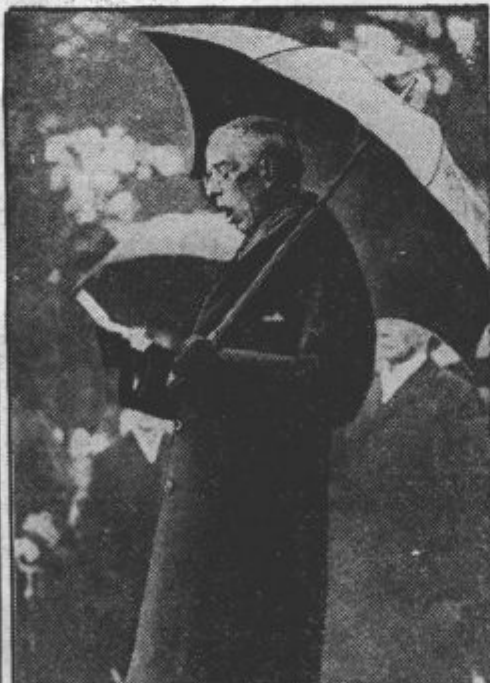
Agrarna reforma v Španiji

Španski parlament je sprejel zakon o razlastitvi 40.000 ha zemlje. Takšnih prizorov, kakor nam kaže slika, ne bomo več videli, kajti veleposestniki ne bodo več gojili bikov, katere bi lovili s konji.

Priljubljen evropski vladar

je nedvomno švedski kralj Gustav, ki obhaja letos 25-letnico svojega vladanja. Na levi ga vidimo ob nastopu vlade, na desni pa ob jubileju v civilu.

Slika desno:

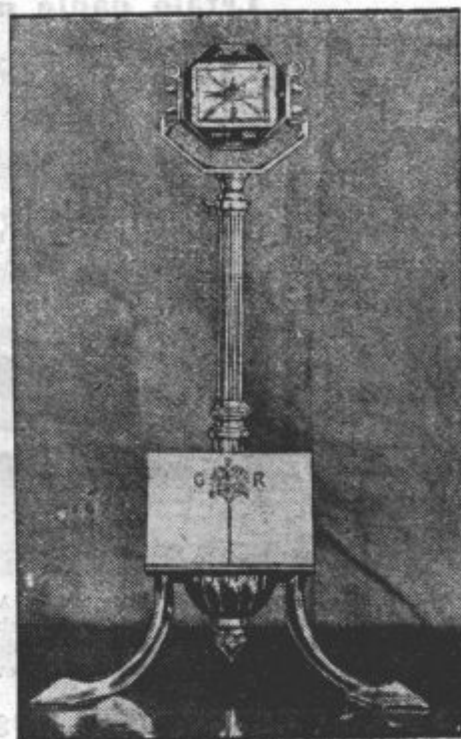
Trenutek avtomobilske katastrofe

Pri neki avtomobilski tekmi v Kaliforniji sta vozila dva dirkača tako tesno drug poleg drugega, da sta se kolesi vozil dotaknili. Posledice so bile strašne: oba avtomobila sta zdrknila s proge in zavozila v stran. Enemu vozilu je odletelo kolo, dirkač, ki se je hotel rešiti s skokom iz avtomobila, pa je postal žrtev svojega vratolomnega vosa in je obležal povežen na dirkališču.

Slika desno:

Mikrofon za angleškega kralja

Anglešk. kralju Juriju V. bodo letos za božič poklonili mikrofona (pripravo za oddajanje po radiju), s katerim bo oznanil božično poslanico vsem svojim državljanom britskega imperija.

Slika desno:

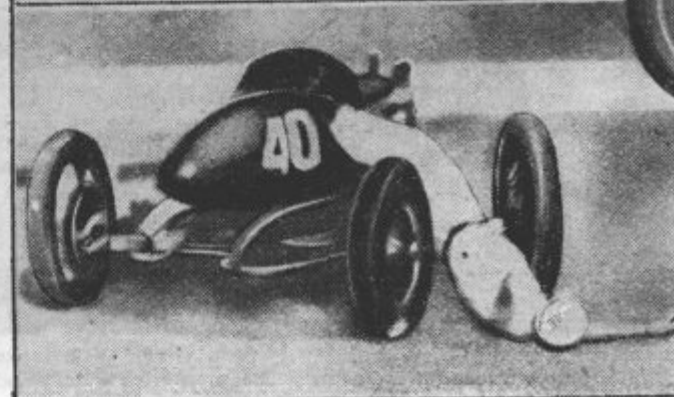
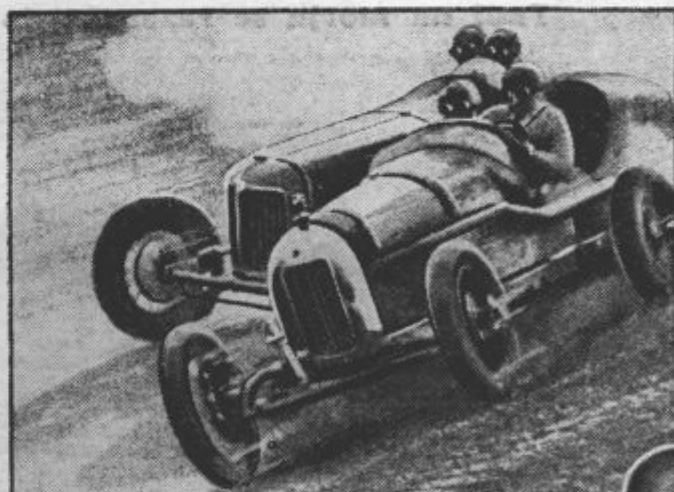
Minister z motiko

Japonski finančni minister Tekahači poziva ljudstvo, naj se vrne k zemlji in mu daje zgled z izkopavanjem krompirja.

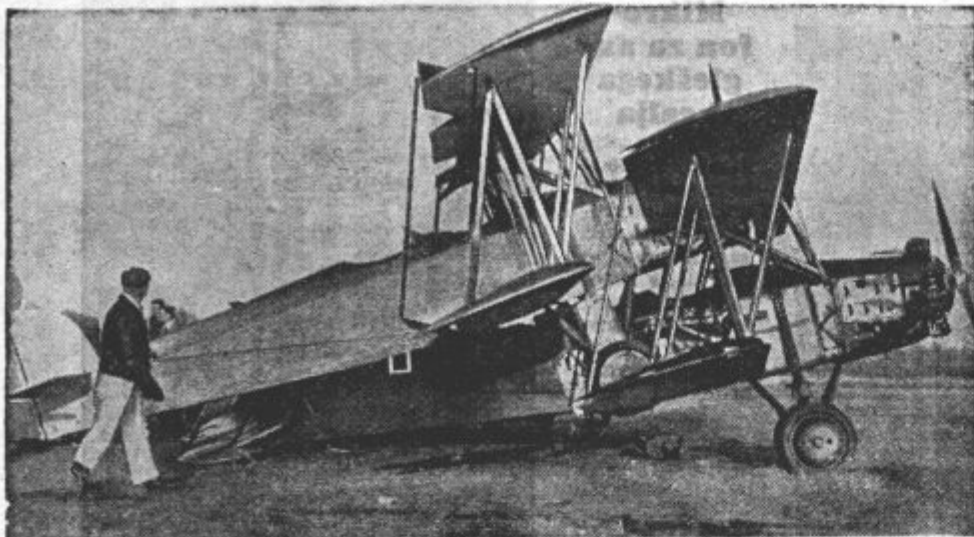
Slika levo:

Preizkušanje mask proti strupenim plinom

V nekem londonskem laboratoriju novo masko proti preizkusijo vsako novo masko proti strupenim plinom na delavcih, ki tvegajo pri teh eksperimentih svoje življenje. Seveda jih za te poskuse tudi dobro plačajo.

Letalo padlo na letalo

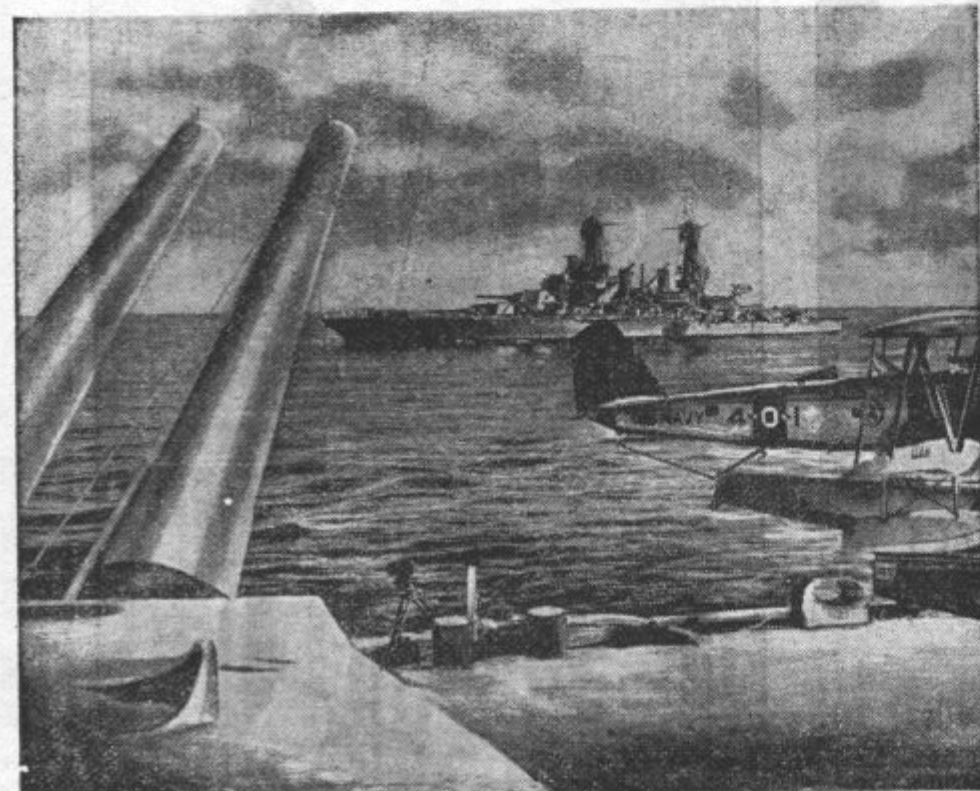
Na Cutisovem letališču v Valley Streamu USA se je primerila neobičajna nesreča. Neko pristajajoče letalo je dolgo begalo po tleh in je slednjič sedlo na neko drugo letalo, ki je bilo zasidrano na letališču. Pri padcu se je trup spodnjega letala popolnoma zmečkal. Žrtev ni bilo.

Žrtev megle

V Parizu so imeli pred dnevi tako gosto meglo, da se je primerilo mnogo nesreč. Med drugimi je posebno značilna ta, ki jo prikazuje naša slika. Avto se je zaletel s takšno silo v kiosk za časopise, da ga je podrl na ulico.

Tudi na morju se razorožujejo

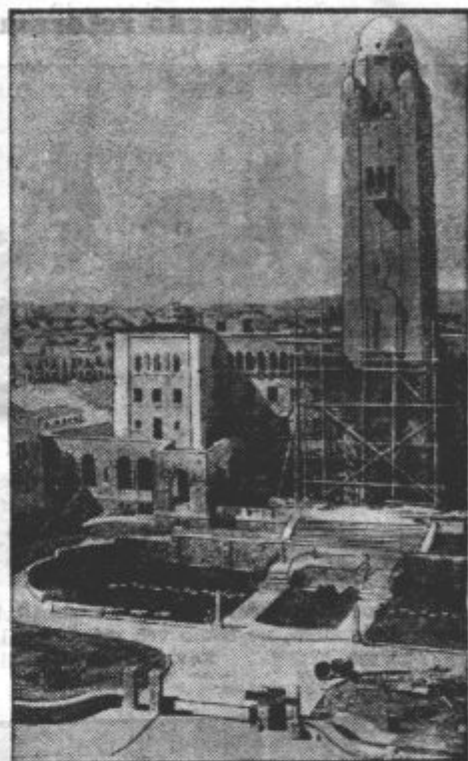

Prizor z ameriških pomorskih vojaških vaj. Spredaj cevi dveh topov, na drugi strani letalo, v ozadju ladja ameriške mornarice »Maryland«.

Slika desno:

Jeruzalem se modernizira

Mladinska zveza kristjanov je zgradila v Jeruzalemu poslopje, v katerem bo imelo društvo sedež za vso Palestino

Slika desno:

Planin. avtomobilska cesta

V Ameriki so pred dnevi izročili prometu največjo svetovno planinsko avtomobilsko cesto med mestoma Jersey City in Newark (država New Jersey). Po tej cesti smejo voziti izključno avtomobili.

Nemiri v Atenah

V Atenah so imeli zadnje dni stavko tramvajskih uslužbencev, katere je morala krotiti in razganjati policija.